

POGAJNA BÓTA

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

8. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, awgust 1983

Lětnik 33

Serbski cyrkwinski dzeń 1983

Před 500 lětami je so němski reformator M. Luther narodził. To je přičina, zo so lětsa w tu- a wukraju na njeho spomina. Z njeličomnymi zarjadowanjemi česća jeho křesćenjo a njekřesćenjo.

Tež my jako ewangelscy Serbja mamy wšu přičinu, na njeho spominać. Cyrkej, kotrejž přislušamy, je po nim pomjenowana. Bjez Lutheroweje reformacije njeby našeje cyrkwyje było. Luther je nam tež tohodla wažny, dokelž je wón nas wučil, zo ma jeniče Bože słowo postajować žiwjenje křesćana. Stož je žiwy po słowje Boha, tón namaka měř w žiwjenju a w smjerći, toho žiwjenje njebudže prózdne a zwjeršne. Stož wo tym přemysluje, pytnje, kak wažna je tuta wučba za čłowjeka wosebje zaso w džensnišim času.

Jako Serbja mamy dalšu wažnu přičinu, sebi Luthera česćić. Zo by každy čłowjek móhl Bože słowo rozumić, tak wučeše Luther, dyrbi so wone každemu w maćernej rěči předować a nic, kaž do toho, laconse. Tohodla přeloži wón bibliju do němskeje rěče. Lutherowa wučba bě nastork, zo so biblija bórže tež do serbsčiny přeloži. Tak mamy so reformaciji džakować, zo poča so w 16. lětsotku wuwijać serbske pismowstwo.

Wšitko to bě z přičinu, zo spominachmy na lětušim wjeršku serbskeho ewangelskeho žiwjenja na wulkeho reformatora. Z Lutheroweho kěrluška bě

wzate heslo cyrkwinskeho dnja: „Zdžerž, Knježe, swoje słowo nam“ a jako Serbja bychmy móhli w spinkach přistajić: „tež w našej maćernej rěči“. Wšě zarjadowanja cyrkwinskeho dnja běchu wěnowane Božemu słowu w serbskej rěči. K tomu słyšachmy w Budysej Michalskej cyrkwi a na farje přednoški a nježdělnišje předowanje, w tutym zmysle postajichmy tež pomnik. Tola wšitko po rjedže:

Sobotniše zarjadowanje

Na 40 ludži bě so sobotu, 25. 6. 1983, na Michalskej farje w Budyšinje zhromadziło. Wšě městna běchu wobsadźene, a je zwjeselace, zo bě so telko zajimcow zešlo.

Naš hósć bě prof. dr. H. Šewc, nawoda Instituta za sorabistiku při uniwersite Karla Marxa w Lipsku. Přednošowaše nam k temje „Reformacija M. Luthera a spočatki serbskeho pismowstwa“. Wjeselachmy so, zo mějachmy tajkeho wěcwowustojneho přednošowarja, kiž móžeše nam z mnohimi nadrobnosćemi wuwěće našeho pismowstwa předstajić.

Prof. Šewc wopisowaše nam serbskorěčny kraj za čas reformacije, kiž bě wo wjele wjetši hač džensniša Lužica. Zajimawe bě zhonić, zo njerěčachu wšitcy Serbja samsnu rěč, ale zo mějachu wšelake so mjenje abo bole rozeznawace narěče. 1548 přeloži farar Jakubica pod wliwom reformacije jako přeni Nowy Zakoň do serbsčiny. To bě

(Pokročowanje na 2. stronje)

Hrono za měsac awgust

Zbóžny je tón, kiž so nade mnu njepohóršuje! Mat. 11.6

Zo bychmy naš tekst derje zrozumili, chcemy sej něšto wo časowym pozadku rjec. Tak budžemy najlěpje wědźec, što chce nam knjez Jezus z tutymi słowami prajić.

Jan Křćenik, kotryž je Jezusa při brodže Jordana wukřičil, je w chłódze. Do njeje bě so dostał, dokelž bě sej zwažil kralej rjec, zo je njepócćiwje žiwy, dokelž bě sej wzał mandželsku swojeho bratra. Wón bě zajaty na twjerdziznje Machaerus při wuchodnym brjoze Mortweho morja, ale měješe zwisk ze swojimi wučomnikami.

Wot nich bě zhonił, zo je na jeho město stučil knjez Jezus Chrystus. Tež wón ma wokoło sebje kruh wučomnikow, kotrychž wuwučuje a z kotrymiž chodži po kraju. Samo někotři z Janoweho kruha su přešli k Jezusej, jako bu jich wučer přez Herodesa Antipasa sadženy do jastwa. Jan wočakuje toho wot profetow připowědženého Mesiasa, kotrehož je Bóh slubił. Ze swojej službu je přihotował pódla za jeho wustupjenje. Ale nětko, hdyž su jeho dny hižo ličene, chce měč wěstotu. Wosebje jeho wučomnicy maja wěste dwěle. Jezus jewi so jim jako njenapadny a malo wojowarski wučer. Kak móže wulki Mesias dopušćić, zo čerpi tón, kotryž je připowědował jeho přichad, w jastwje a čaka na wěstu smjerć?

Tehdy je Jan pod wliwom svojich wučomnikow dweju z nich posłał, zo byštaj so Jezusa runjewon prašaloj, kak so wěcy maja, što wón je. „Sy ty tón, kotryž ma přińć, abo mamy na druheho čakać?“ A Jezus wotmołwja: „Džitaj a prajtaj Janej, štož słyšitaj a widžitaj: slepi widža, chromi chodža, wusadni so wučisćuja, hłuši słyša, mortwi stawaju, chudym předuje so ewangelij. **A zbóžny tón, kotryž so nade mnu njepohóršuje!**“

Prašenje, hač je Jezus tón, kiž ma přińć, nastanje jeho niskosće dla. Židža sej Jezusa tohodla jara njewazachu a mnohe jeho džiwje a wulkotne skutki přewidžachu. W jich narodnych předstawach wujewi so Mesias jako wulkotny rjec, kotryž wobnowi slawu a krasnosć Dawidoweho kralestwa, wučeri romskich okupantow, wuwoła so za krala Israela a pokori wšěch pohanow. To budže tón wulki dzeń Knjeza!

Ale nowy profeta z Nacareta njewotpowěduje tutym předstawam, wón nikoho njeslepi přez někajku krasnosć. Ani jeho swójba jemu njewěri, njezrozumi jeho. Či druzy doma su drje překwapjeni wot jeho mudrosće a wot toho, kajku móc wón ma, ale najebać toho maja předsudki, hdyž praja: Njeje to syn česle? Njemjenuje so jeho mać Maria a jeho bratra Jakub, Józef, Šiman (Pokročowanje na 3. stronje)

Při wotkryću pomnika. Předku stejo Kurt Latki, serbski synodala, srjedža sedžo wučer n. wotp. Zoba

(Pokročowanje z 1. strony)

jedyn z přerých přeložkow Lutheroweje biblije do druhich řečow docyła. Bórze sledowachu z tamnych serbskich kónčin dalše přeložki Lutherowych spisow. Dokelž pak njeběše jednotneje serbskeje řeče, njemóžachu so tute knihi po cylych Serbach rozšěrít. Bychu-li Serbja tehdy měli swoje byrgarstwo w městach, by so móhla wuwić jednotna serbska řeč, kaž je tehdy nastala jednotna němčina. Tak so zdžeržachu řečne rozdžěle mjez jednotlivymi serbskimi kónčinami hač do džensnišeho. Přednošk wožiwi prof. Šewc z tym, zo pokazowaše kopije přeložkow biblije a druhich nabožnych spisow tehdyšeho časa.

Zo běchu připosłucharjo přednošk zajimowani scěhowali, pokaza žiwa rozmołwa po kofejpiću. Wuzběhny so synla ludokubłanska funkcija serbskeje biblije a wosebje tež serbskich spěwarskich. Wobě běštej w Serbach daloko rozšěrjenej, a lud z njeju čítaše a wuknješe. W cykownje 11 nakładach wuda so na 50 do 60 tysac hornjoserbskich biblijow. Jara mamy sej česćować wšech, kotřiž su z wulkej prócu a lubosću přeložowali nabožne spisy do našeje řeče. Zhromadnje z njekřesćanami wažimy sej Luthera, kotrehož skutkowanje je sylnje spěchowało řeč a wšu kulturu. Nam křesćanam je pak zdobom wažna jeho nabožna wučba.

Njeby-li čas so tak spěšnje minyl, by drje so hišće rozmołwa dale wjedła. Tak pak dyrbjachmy skónčić, a wutrobiče rozžohnowachmy prof. dr. Šewca.

Swjedženske kemše

Po zwučenym wašnju zahaji so njezdžela ze swjatočnymi kemšemi. Farar na wotpočinku Lazar-Bukečanski spěwaše liturgiju. Wosadny farar, serbski superintendent Albert předowaše wo teksće z lista na Kolos. 3,23 „Wšitko, štož činiće, to činiće z wutrobu jako Knjezej, a nic jako čłowjekam.“

Předar wuzběhny, zo mamy Boha nad wšitko česćować a nic čłowjeka přejara wuzběhować. To ma tež płaćić za naš počah k wulkemu reformatoraj. Dale praše so farar Albert: „Što da Bóh nam ewangelskim Serbam džensa?“ To je wažne prašenje, kiž so njeda w jednym předowanju dodnić. Snadž něchtóžkuli z kemšerjow sam dale wo tym rozmysluje.

Trochu škoda bě, zo běchu so čezko spěwajomne a mnohim njeznate Lutherowe kěrłuše wupytali. Tak wosta spěwanje wosady chětro słabe. Wosebitu chwalbu bych chcyła wuprajíc kantonrej Baumannej, hudźbnikam a spěwarjam Michalskeje wosady. Chór zaspěwa nam dwaj serbskeje kěrłušej, z kotrychž bě wosebje přeni tež jara derje serbsce wurěkowane. Kóždy z hudźbných přinoškow bě derje do cykowneho wotběha zarjadowany a steješe cyle w službje kemšow. Wšitkim, kiž su nam na tute wašnje džeň porjeňšili, za to džak.

Po předowanju předstaji serbski superintendent Albert noweho předsydu Cyrkwinskeho dnja J. Malinka a wupřa jemu žohnowanje za jeho skutkowanje.

Wikar Malink přečíta postrowy k cyrkwinskemu dnjej z Českeje, Pólskeje a wot Zhorjelskeho biskopa. W mjenje sakskeho biskopa strowi naš Wyši cyrkwiny rada Schwintek z Drježdžan. Rěčeše k nam zajimawje wo wažnosći Božeho słowa. Praji mjez druhim, zo „je ewangelij tež džensa to najwažniše za čłowjestwo, tež hdyž so nam

husto došć njezda tak być.“ Bě mi škoda, zo dyrbyeše knjez Schwintek pokročowaneho časa dla swój přednošk skrótsić.

Kolekta, kotraž so na kemšach zběraše, wunjese nimalo 2000 hriwnow. Kak darniwi su Serbja, hladajo na to, zo běchmy jenož někak 140 kemšerjow!

Kemše skónčichu so ze spowědžu, a mnozy džěchu k Božemu blidu.

Připoldniša přestawka

Dobry njezdželski wobjed běchu nam nawarili kucharki Serbskeho ludoweho ansambla. Wšěm, kotřiž dyrbjachu hišće na městna čakać, zmóžni rjane wjedro rozmołwy w dworje ansambla. Kofej a tykanc běštej po tym na Michalskej farje za nas pripravowanej. Tu wosebity džak knjeni Albertowej a jeje pomocnicam, kotrež su so wo to starali, zo by přeco wšeho došć na blidže stało.

Falowacych městnosćow dla njebě možno, po zwučenym wašnju zhromadnje spěwać. Za to pak bě knjeni Hemplowa z Instituta za serbski ludospyt pripravowała wustajeńcu z drohotnymi starými knihami, kiž swědča wo wuwicu serbskeho pismowstwa. Zajimowani sej mnozy wustajeńcu wobhladowachu.

Wotkryće pomnika

Wjersk lětušeho cyrkwinskeho dnja bě wotkryće pomnika. Zornowcowy pomnik je postajeny při wuchodnej muri Michalskeje cyrkwyje a ma sledowace napismo: „SWĚRNYM PRÓCOWARJAM WO ROZŠĚRJENJE BOŽEHO SŁOWA W SERBSKEJ RĚČI – EWANGELSCY SERBJA W LUTHEROWYM LĚČE 1983.“

Zastupjerjo jednotlivych wosadow kładžechu kwěće před pomnikom a česćachu z tym serbskich prócowarjow, kiž z jich wosady pochadžachu abo w njej skutkowachu. Spominachmy tež na serbskich wótčincow katolskeho wěrywuznaća. Postrowne słowa rěčeše k nam farar Zollmann z Berlina jako zastupjer Cyrkwinskeho Lutheroweho komiteja. W swojim doložnim předowanju bě nam knjez farar Albert wažne słowa wo pomniku praji: „Njech pomnik nas napomina, zo bychmy so prócowali wo wěru a wo jeje připowědanje tež w serbskeje řeči.“ Tak a jenož tak „by mortwy kamjeň žiwjenja nabył“.

Zarjadowanje při pomniku by na

swjatočnosći nabyło, bychmy-li na kóncu zaspěwali zhromadny spěw. Naša hymna, Zejlerjowy a Kocorowy spěw „Rjana Lužica“, by tu na prawym městnje byla a přítomni bychu ju zawěsće k česći serbskich wótčincow z wutroby spěwali.

Popoldniša hłowna zhromadźizna

Je z tradiciju, zo zakonči so cyrkwinski džeň z popoldnišej zhromadźizny w cyrkwi, na kotrejž zwjetša slyšimy wjacore přednoški k temje dnja. Tak bě tež lětsa. Přeni rěčeše k nam knjez P. Malink wo „Božim słowje w cyrkwi“. Předstaji nam, dalokož bě to w tak krótkim času možno, wuwić serbskeho nabožneho pismowstwa. Wuzběhny, zo bě serbska biblija posrednica Božeho słowa a zdobom přnja ludowa čitanka za Serbow. Poslednja myslička jeho referata je mi wosebje wažna: Njesměmy wšo na Boha wotwalić a jemu wšě naše prósty nakopić, ale dyrbimy so sami hibać. „Džěłajmy tež sami, zo by so nam Bože słowo w cyrkwi zdžeržalo, tež w serbskej řeči.“

Dalši přednošk měješe knjeni A. Šočina wo „Božim słowje w šuli“. Slyšachmy žiwjenjobjehi třoch ewangelskich wučerjow zašeho lětsotka, kotřiž běchu so wo serbske słowa w šuli prócowali: K. A. Kocor, K. A. Fiedler, Jan Bartko.

Jako poslednjeho slyšachmy knjeza dr. Herrmanna k temje „Bože słowo doma“. Rěčeše wo možnosćach a wo wuznamje pěstowanja Božeho słowa w swójbach. Nochcu a njemóžu tu jeho referat wospjetować, ale naspomniću chcu tu jednu mysličku:

Něhdy serbske swójbje su džensa z wulkeho džěla přeněmčene a Serb řeči ze swójbnyimi husto došć němšce. Tak je čezko, Bože słowo w serbskej řeči pěstować, ale je možno. Wažne je, kak Serb k swojej mačeršćinje stej. Jeli ju lubuje, móže z tym tež zajim swójbnych zbudzić. Serbske Bože słowo je „wěc wutroby a lubosće“ a njesmě so tamnym nanuzować. Jenož lubowaca wutroba móže Němcej serbske słowo zblížić. W tym „leži nadžija za traće serbskeho Božeho słowa w swójbje“.

Popoldnju postrowi nas hišće 1. farar Michalskeje wosady Dunsch. Budyski superintendent Krefš nam powědaše, kak bě so w Jendželskej na ewangelskich Serbow dopomnił. Bě so tam ze-

W rozmołwje před Michalskej faru před sobotnišim zarjadowanjom: (wotlěwa naprawo:) serbski superintendent Albert, farar C. Pjeh, prof. dr. H. Šewc, knjeni Lazarjowa, P. Malink, farar n. wotp. Lazar-Bukečanski, K. Malinkowa

znał z němskej wosadu, kotraž ma w cuzorěčnym kraju podobne problemy kaž Serbja we Lužicy.

Z mójnje zaspěwanym kěrlušom zakonči so Cyrkwinski dzeń 1983.

„Na nas z hnadu pohladaj, zwarnuj. zohnuj swoje herbstwo. Knježe, wodź naš lud a kraj, zdžerž a škituj naše Serbstwo.“

Dodawk

Na druhi dzeń powědaše mi serbska žona, kak jara bě so jej na Cyrkwinskim dnju lubiło a kak je cyłe zašte hodžiny spominała na tutón dzeń a zo so hižo wjeseli na přichodny Cyrkwinski dzeń. Myslu, zo wona njeje jenička, kotraž móže to z wutroby prajić. To drje je najlěpši džak wšitkim, kiž su cyrkwinski dzeń wuhotowali.

Trudla Malinkowa

(Pokročowanje z 1. strony)

a Judaš? A njejsu wšitke jeho sotry pola nas? (Mat. 13,55–56)

Hač do džensnišeho je tak, zo maja ludžo swojorazne předstawy wo Jězusu. Mnozy chcedža sej jeho wuložić po swojim, njewotwisnje wot Pisma. Su mnozy, kotřiž čezko zrozumja, zo je tón wot Boha posłany Jězus woprawdže tón Messias, tež hdyž je wón na tak skromne wašnje žiwy był a tak špatnje skončil. A runje do tuteje atmosfery zaklinči słowo: „Zbožny tón, kiž so nade mnu njepohóršuje.“

Zbožny je tón, kiž widži wšitko, kaž je było a kaž je, kiž widži w Jězusu toho Chrystusa, kotryž je přišoł, zo by pytał a wumóžil, štož bě zhubjene. Jězus njebu na swět posłany, zo bychu jeho ludžo wobdžiwowali, ale zo by čłowjekam pomhał a jim pokazał zmysł

žiwjenja, kotryž wobsteji w službje a lubosće k blišemu.

Tu dže wo službu a pomoc. A runje w ponižnosći a službje wot Boha posłaneho Jězusa wobsteji jeho wulkosć. Tak je Jězus sam jónu swojim wučomnikam prajił: „Štóž so poniži a budže kaž džěčo, tón je najwjetši w njebieskim kralestwje“ (Mat. 18,4). A japoštoł Pawoł swědči wo Jězusu: „Wón běše runy Bohu a tola njelěpješe so na tutej runosći, ale znlči sebje sameho, wza na sebje podobu wotročka a sta so z jednym z čłowjekow...“ (list Fil. 2,7).

Swjate pismo a z njeho předewšěm Jězus nas wučí, zo bychmy myslili w hišajich rozměrach, hač ludžo wokoło nas. Jězus je předował pokutu, nakazanje a je sam wumrěł za naše hrěchy.

A my njesmemy so nad nim pohóršować, ale jeho naslědować w ponižnosći!

Miroslav Hloušek (skrótsene)

MARTIN LUTHER

Wobrazy z jeho žiwjenja

14. Katharina z Bora

13. junija 1525: mnich Luther woženi so z čeknjenej mnišku Katharina z Bora. Ludžo we Wittenbergu maja swój skandal. Přecel Melanchthon komentowaše Lutherowy kwas: „W tutym bjezbóžnym času, hdyž Němska jeho mocy tak nuznje trjeba, škodži won swojej nahladnosći přez tutón bjezbóžny skutk.“

Tola Luther njeměješe swój kwas za „bjezbóžny skutk“, nawopak, Bóh sam jeho přez Swjate pismo k njemu nuzowaše. Nječitaše pola japoštoła Pawoła: „Biskop dyrbi jedneje žony muž być.“ (1. Tim. 3,2)? A skončnje bě tola japoštoł Pětr, přeni bamž, sam ženjeny był! Hakle sta lěta po Chrystusu bě cyrkej fararjam zakazała so ženić.

Druhim mnicham a fararjam bě Luther hižo dawno radžił, so wzdać celibata a sej založić swójbu, tola sam bě přeco wahał. Znajemy wšak hižo jeho konserwatiwnosć a strach před wšitkim nowym. Hdyž přijědže wóz z čeknjenyimi mniškami z klóštra Nimschen, kiž běchu slyšeli Lutherowe mjenjenje wo njetrěbnosći klóštrov, so drje Luther zahlada do Avy z Schönfeld. Tola čakaše a wahaše a njemóžeše so rozsudzić — mjez tym so Ave wuda na studenta mediciny. Skončnje so rozsudži za Katharinu z Bora ze samsneho klóštra, lěpje prajene, wona so za njeho rozsudži. Amsdorfa abo Luthera chcyše, nic někajkeho njeznateho studenta abo fararja. Pozdžišo Luther sam přizna: „Swoju Katu tehdy rady njemějach. Myslach sej, zo je wona horda a naduta. Ale Bohu je so to derje lubiło... A mi je so, bohudžak! wšitko radžiło. Přetož mam dobru swěrnú žonu.“

Nětko nastachu po cyłej Němskej fararske swójby po příkladže Luthera. Nic, zo by Lutherowy kwas přeni byl (na příklad bě hižo Th. Müntzer ženjeny byl), tola hakle jeho kwas skutkowaše jako signal. Tež přecel Melanchthon sčehowaše „bjezbóžny skutk“ Luthera. Ale runje Melanchthonowy kwas jeju někak rozdwoji. Wina na tym běštej žonje. Zemjanska Katharina z Bora so mjenujcy njeznjese z Annu Melanchthonowej, jednorej měšćanku. Tak woslabny tež přecelstwo mjez woběmaj reformatoromaj.

Chcemy sej hišće wobhladać dalše žiwjenje Kathariny, kiž nětko Lutherowa rekaše. Šěsć džěči porodži reformatorej, tola dvě hižo bórže zemrěštej. Z čělom

Katharina z Bora — sebjewědoma a horda žona Martina Luthera

a dušu staraše so wo Lutherowu domjacnosć. Trjeba běše. Hižo lěta njeměješe Luther nikoho, kiž by jemu prawidlownje warił abo drasty wuporjedzał. Swoje cholowy na příklad bě sej dyrbjal sam wuporjedžeć.

Katharina wutwari klóšter, w kotrymž Luther bydleše, na wulku hospodu za studentow. Njebě zrědka, zo dyrbješe za třiceoch wobjed warić. Hospodowaše derje. Jako sej pozdžišo hišće polo prikupi, wotwobroci wšitke materielne starosće wot Luthera.

Zrudny je wosud Kathariny po smjerći Luthera. W ponižacych procesach dyrbi wojować wo swoje kubło. 1547 wudyri Šmalkaldska wojna, a Katharina čeknje do Magdeburga. Hdyž so nawróci, su pola zapuscene a hródže wurubjene.

Wosrjedž zymy 1552 bliži so Wittenbergej mór, znowa dyrbi Katharina čeknyć. Hdyž wotskoči z konja, padnje njezbožownje do přirowa. 53lětna wumrěje na swojich zranjenjach w Torgau, pozabyta wot wšitkich Lutherowych sobuwowojarjow.

Jan Malink

Luther wo křesćanskim mandželstwje

„Mandželske maja wjele postorkow dla zežiwjenja a druhich wěcow. Ale hdyž maš Chrystusa na kwasu a so Boha bojiš, potom přiřidže tež zohnowanje a pomoc.“

Swětowa konferenca křesćanow za žiwjenje a měř

Lubi čitarjo „Pomhaj Bóh“!

Před 8 měsacami sym wopuščila swoju swójbu, swojich přecelow, Lužicu a z tym domiznu, zo bych so do Šwedskeje wudala. To pak absolutnje nje-woznamjenja, zo sym serbski lud wopuščila, ani w myslach nic a tež nic w skutkach.

Bydlu nětko w Uppsali, w historiskim, studentskim a cyrkwinskim srjedzišću Šwedskeje.

A w tutych dnjach wotměwa so tu wot 20. 4. hač do 24. 4. 1983 jara wažne zetkanje. Sejmuje tu někak 150 reprezentantow wšelakich cyrkwinskih wuznačow a ekumeniskich organizacijow cyloho swěta. Runje tak wobdžěluja so čestni hosćo šwedskeho stata a tež kralowski por (na woteurjenskeje swjatočnosći) a so wě tež žurnalisća. Na zjawnych zhromadžiznach wobdžěla so tež mnozy šwedscy křesćenjo. Tu w Uppsali steji najwjetša, wot reformacije sem, ewangelska katedrala Skandinawiskeje.

Myslu sej, zo runje tuto imponantne twarjenje wotpowěduje wysokim a wažnym zaměram tutej konferency, kotraž so mjenuje „Swětowa konferenca křesćanow za žiwjenje a měř“.

A nětko chcú wam posrědkować wuřezk z informaciskeho materiala wo tutej konferency:

„Jězus Chrystusowy dar za čłowjestwo stej žiwjenje a měř (Jan 10,10 a 14,27 a Rom 8,6). Naš knjez je za nas hrěšnikow swoje žiwjenje woprowal — ale kak smy my po jeho příkladže žiwi?“

Žiwjenje a měř słušatej hromadže. Křesćanski ewangelij je poselstwo lubosće, zjednanja a wodawanja.

Zo by cyrkej (institucionalizowana organizacija křesćanskeje wěry) z wobšěrnej aktiwitu a pod jasnym heslom za to džěla, su so wjednicy wšitkich křesćanskich wuznačow w Uppsali zhromadžili. A paleta wobdžělnikow je woprawdže interkontinentalna a interkonfesionalna! Křesćanska wěra je wupřestřeta přez cyly swět, a to dawa jej wjele mnohostronskich možnosćow za dialog a dorozumjenje mjez sewjerom a juhom, zapadom a wuchodom, mjez wulkomocami a potłóčowanymi ludami.

Žadyn lud njesmě wjacé jenož sam na sebje hladać, ale žiwjenje a měř stej absolutnej swětowej problemaj.

Prašenje za měrom je zwjazane z ru-noprawosću každeho luda a každeho

čłowjeka, z demokratiju a swobodu. Tež cyrkej njeje w každym kraju swobodna.

Na konferency dyrbi so cyle wuraznje róla cyrkwyje w prašenjach měra wustajić. Róla cyrkwyje při wobliwownju swětoweje politiki a w boju wo wotbrónjenje.

Na kóncu zetkanja dyrbi so program wudželać, kak móže každa skupina wěrjacych ze swojim podžělom za měr wojować.

W tutym zmysle su so přeni raz w modernych křesćanskich stawiznach zastupnicy swětoweje cyrkwyje k tajkej manifestaciji zhromadźili. Zetkanje wotměwa so na neutralnej zemi.

Tući zastupnicy swětoweje cyrkwyje modla so za wšitkich křesćanow na cyłym swěće, wo wodawanje swojich a jich hrěchow, wo tróšt a nadźiju, wo móc k wodawanju mjez sobu, wo wodawanje našeje njeaktiwnosće (delegaća liča sami sebje do toho) a wo to, zo by so naša wěra we hłubokim zmysle ewangeliya wuskutkowała.

Wotwrjenske kemše nawjedowachu zhromadnje tući křesćenjo: arcybiskop Olof Sundby (Šwedaska), metropolit Aleksej (Sowjetski zwjazk), biskop James Armstrong (USA), arcybiskop Walter Makulu (Botswana), kardinal Paolo Everisto Arns (Brasilska), Reverend Canon Alan Chor Choi Chang (Hongkong), biskop Johannes Hanselmann (ZRN), farar Ofelija Ortega (Kuba), docent Christian Wolf (NDR) a direktor Christine Tan (Philipinny).

Cestni hosćo běchu mj. dr. kral Carl XVI. Gustaf a kralowna Sylvia, ministerski předsyda Olof Palme a wonkowny minister Lennart Bodstöm.

Kemše mějachu formu słowneje abo přédowanskeje božej služby. Přédował je romsko-katolski kardinal Arns z Brasilskeje a Wotčenaš modleše so každy po swojej řeči.

Madlena Nowak-Norberg Šwedaska (Přispomn. red.: Za tutón list smy jara drakowni a wočakujemy dalše „skutki“ za naš časopis, kotraž je wona tež hižo slubiła! Wo wuslědkach konferency smy so móhli w našich nowinach informować.)

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Druzy wo Serbach

Nic jeno wučeni Słowjenjo, ale tež wučeni Němcy připóznawaju skutkowanje serbskich wotčinow za swój lud a za zdźerženje jeho řeče, wěry a wašnjow. 18. junija wopyta k. sudniski radźičer dr. August Reichensperger, zapósłanc němskeho kejžorskeho a pruskeho krajneho sejma, město Budyšin a praješe při tej składnosći k redaktorej „Katholskeho Posta“ tute wažne a wěrne słowa: „Zdźeržće božedla tónle lud serbski a wobkhowajće jemu wšo, štož jón jako serbski wuznamjenja! Wšo, štož serbski lud ma: jeho řeč, drasta, wašnja a stare prawa, sluša w hromadu, to wšo wučinja jeho wosebity narodny raz: wšo to dyrbi so na wše wašnja zdźeržec pytać. Jen tak wostanje lud dobry a budžej stajnje něšto plaćić. Zhubi-li pak lud tutu swoju wosebitosć, potom rozběhnje so w wšitkownosći, kotraž wšo kaž na jene kopyto bje, a z toho nastamu potom bohužel tak mjenowani „črjódarjo!“

Lužica, August 1883
(zest. R. Šafratowa)

Štó znaje dalši njewozjewjeny material?

Zhromadžene spisy Čišinskeho před zakončenjom

Tuchwilu přihotuje so w Ludowym nakładnistwje Domowina čisć XIV. zwjazka Zhromadženych spisow Jakuba Barta-Čišinskeho. Z tym bliži so wobšěrny a po wobsahu wažny kulturny podawk swojemu kónčnemu wjerškej. W běhu poldra lětdžesatka smy dostali w tu- a wukraju wot institucijow a jednotlivcow mnohu konkretnu pomoc.

Tak móžemy na příklad w poslednim zwjazku wuznamnjeje edicije přeni kroć wozjewić wjac hač 120 listow na Čišinskeho a něhdže 15 wot njeho napisanych. Wuslědźichmy tutón material mj. dr. w Budyšinje, Praze, Wařšawje, Krakowje a Pančicach-Kukowje. Při tym podpěraču nas serbscy, němscy, čěscy a pólscy wědomostnicy a kulturnicy kaž tež priwatne wosoby.

Lubi čitarjo!

Prosimy Was, zo byšće nam pomhali a přinošowali k najwjetšej dospołnosći přenjeho wudaća Zhromadženych spisow wulkeho serbskeho basnika. Pytamy wosebje

- listy Čišinskeho
- dopisy na Čišinskeho
- skladnostne a druhe basnje wot njeho
- dokumenty biografiskeho razu a
- fotografije tež z basnikoweje blišeje a zdalenišeje wokoliny.

Štóžkuli znaje abo wobsedźi tajki material, njech nas wo tym informuje!

Redakciska rada (podp. Měrćin Benada, Jurij Krawča, Pětr Malink a dr. Pawoł Vólkel)
naša adresa:

Ludowe nakładnistwo Domowina
redakciska rada ZŠC
8600 Budyšin Bautzen
Sukelnska Tuchmacherstr. 27
Tel. 51 13 16

Wěc jara chwata a tuž prosimy wo spěšnu pomoc!

POWĚŠĆE

Budyšin-Michalska: Po dlěšim času mějachmy 12. junija zaso jónu swójbne kemše. Za temu smy sebi wuzwolili Jězusewo słowo: „Dajće džěći ke mni přińć“ (Mark. 10,13–16). W přédowanju so praješe, zo móža tež džěći k Jězusej přińć, kiž njemóžeja hišće wšitko zrozumić a kiž njemóžeja na dobre skutki pokazać. Staršim so praješe: Tak, kaž dyrba sebi džěći wšitko darić dać, štož trjebaja, móžemy sebi to, štož nam Jězus přinjese, tež jenož darić dać. Přédowanje so z wobrazkami, kiž so na taflu pričinjachu, wožiwi.

Zo Jězus džěći přiwza, njewosta na tutej božej službje jenož prózdne słowo. K přenjemu razej so pola nas na kemšach džěćo wukřěći. Tak móžachu přitomni hnydom sobu dožiwić, što so do toho w přédowanju praješe: Jězus lubuje tež džěći.

Cyrkwinski chór bě za tute kemše bibliske přirunanje wo zhubjenym synu nazwučował. Je to kompozicija Herberta Gotscha po słowach Dietricha Mendta za chór, řečnika a někotre instrumenty. Tež tu so wupraješe, zo Bóh zhubjeneho syna, kiž přińdže z prózdnymaj rukomaj domoj, přiwza. Młoda wosada wobohačeše našu božu službu z dwěmaj spěwo-

maj a běše bibliske čitanje přewzała. Skónčnu modlitwu bě młodžina sama formulowała, a někotři z młodžiny so ju modlachu. Naspomnić ma so hišće, zo njejsu so jenož našim wosadnym tute kemše lubili, ale tež tym někak 50 hosćom ze Zhorjelca.

Rowny pomnik w Poršicach. Snano zhonim jónu, koho su tu ze serpom a družimi znamjenjemi džělaceho čłowjeka pohrjebali!

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

awgust 1983

7. 8. – 10. nježdela po Swjatej trojicy
Poršicy: 9.00 hodž. kemše
(R. Šolta)

14. 8. – 11. nježdela po Swjatej trojicy
Klukš: 8.30 hodž. kemše (Albert)
Połpicy: 10.00 hodž. kemše (Albert)
Buceky: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Huska: 10.00 hodž. kemše (Wirth)

21. 8. – 12. nježdela po Swjatej trojicy
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (Malink)
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Bart: 10.00 hodž. kemše (Malink)

28. 8. – 13. nježdela po Swjatej trojicy
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

4. 9. – 14. nježdela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Rakecy: 9.00 hodž. kemše (Jan Laser)
Huska: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (G. Lazar)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkroć za mjesac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamowitwy redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Rleša 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Buceky (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962–30–110! – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1295)